

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS

PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

LIETĀ Nr. 2009-06-01

Rīgā

2009. gada 10. jūlijā

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas rīcības sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Juris Jelāgins un Viktors Skudra,

tiesas rīcības sēdē izskatījusi lietas *Nr. 2009-06-01 „Par likuma „Par nekustamā īpašuma atsavināšanu sabiedriskajām vajadzībām – Dienvidu tilta pār Daugavu 3. kārtas būvniecībai” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam” materiālus,*

k o n s t a t ē j a :

1. Lieta ierosināta 2009. gada 27. martā pēc Modra Ozoliņa (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) konstitucionālās sūdzības. Likums „Par nekustamā īpašuma atsavināšanu sabiedriskajām vajadzībām – Dienvidu tilta pār Daugavu

3. kārtas būvniecībai” (turpmāk – apstrīdētais likums) paredz, ka Dienvidu tilta pār Daugavu 3. kārtas būvniecībai (ielas izbūvei no Bauskas ielas līdz Ziepniekkalna ielai) valsts atsavina to nekustamā īpašuma Rīgā, Gulbju ielā 14 (kadastra Nr. 0100 119 0262; platība – 989 kvadrātmetri) daļu 233 kvadrātmetru platībā, kas atrodas ielas sarkanajās līnijās.

2. Pieteikuma iesniedzējs pauž viedokli, ka piespiedu atsavināšanas procedūrā ir pārkāpts samērīguma princips, jo viņam atsavināta tikai nekustamā īpašuma daļa, nevis viss īpašums. Likums viņam liedzot tiesas ceļā prasīt atlikušās nekustamā īpašuma daļas atsavināšanu. Turklāt sakarā ar paredzamās būves negatīvo ietekmi, viņa īpašuma atlikusī daļa nebūšot pilnvērtīgi izmantojama.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu, – Saeima – nepiekrīt Pieteikuma iesniedzēja viedoklim un uzskata, ka apstrīdētais likums atbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības apstrīdot nevis pašu atsavināšanu (ko noteic apstrīdētais likums), bet gan atsavinātā īpašuma lielumu.

Saeima norāda, ka gadījumā, ja Pieteikuma iesniedzējam ir iebildumi pret īpašuma atsavināšanu kā tādu, viņam jāvēršas Satversmes tiesā, apstrīdot Saeimas pieņemtu likumu, bet, ja viņš uzskata atlikušo īpašuma daļu par mazvērtīgu vai nederīgu, – vispārējās jurisdikcijas tiesā civilprocesuālā kārtībā. Savukārt iebildumi sakarā ar gaismas un skata tiesību ievērošanu izlemjami atbilstoši Civillikuma 1188. un 1189.pantam.

Saeima vērs tiesas uzmanību uz to, ka Pieteikuma iesniedzējs nav vērsies tiesā ar prasības pieteikumu civilprocesa kārtībā, lai gan varētu pieprasīt īpašuma atlikušās daļas atsavināšanu. Tādējādi pieteikumā aprakstītās situācijas risināšanai neesot izmantoti visi pieejamie vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi.

Satversmes tiesa

s e c i n ā j a:

4. Konstitucionālā sūdzība veidota kā subsidiārs (papildu) tiesību aizsardzības mehānisms, jo Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa paredz, ka persona konstitucionālo sūdzību tiesīga iesniegt tikai tad, „ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav”. Turklāt minētā 19.² panta sestās daļas 2. punkts noteic, ka konstitucionālajā sūdzībā jāpamato, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

5. Konstitucionālajā sūdzībā Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka ir izmantojis visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo administratīvā tiesa esot atteikusies pieņemt viņa pieteikumu.

Pieteikuma iesniedzējs 2008.gada 12.augustā vērsās administratīvajā tiesā, prasot atzīt par prettiesisku Rīgas domes 2008.gada 8.jūlija lēmumu par attiecīgā zemes gabala atsavināšanu. Taču gan pirmās instances tiesa, gan apgabaltiesa atteicās pieņemt pieteikumu, norādot, ka tiek pārsūdzēts lēmums, kas nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā, turklāt tas tiek pārsūdzēts pirms galīgā lēmuma pieņemšanas Saeimā par nekustamā īpašuma atsavināšanu. Savukārt likums par piespiedu atsavināšanu apstrīdams Satversmes tiesā (*sk. lietas 66. – 75. lpp.*).

6. Iepazīstoties ar lietas Nr. 2006-06-01 materiāliem, Satversmes tiesa secina, ka lietā pēc būtības ir strīds nevis par piespiedu atsavināšanas nepieciešamību (īpašumtiesību ierobežojumu), bet gan par strīdu izšķiršanas procedūru gadījumā, kad tiek atsavināta tikai daļa īpašuma, bet atlikusī daļa kļūst nederīga vai mazvērtīga.

6.1. Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu regulē ne vien Satversmes 105. panta ceturtais teikums, bet arī atsevišķs likums – likums „Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”.

6.2. Likuma „Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” 15. pants paredz, ka tādā gadījumā, ja sabiedriskajām vai valsts vajadzībām ir nepieciešama tikai daļa no nekustamā īpašuma un atlikusī daļa kļūst īpašniekam nederīga vai mazvērtīga, viņš var prasīt nekustamā īpašuma atsavināšanu pilnā apmērā. Papildus tam likuma 16. pants noteic: „Lietas izskatīšanā tiesa pieaicina īpašnieku, tās institūcijas pārstāvi, kura ierosinājusi īpašuma atsavināšanu, un hipotekāros kreditorus. Atlīdzības apmēru tiesa nosaka, pamatojoties uz ekspertu atzinumu, vai nu pēc vietējām cenām, vai arī, ja to prasa īpašnieks un tiesa šādu prasību atzīst par dibinātu, pēc nekustamā īpašuma ienesīguma. Tiesas spriedums ir pārsūdzams likumā noteiktajā kārtībā”.

6.3. Gadījumā, kad tiek atsavināta nekustamā īpašuma daļa, un īpašuma atlikusī daļa patiešām kļūst nederīga vai mazvērtīga, personai saskaņā ar minēto likumu ir tiesības prasīt atsavināt visu īpašumu. Šāds jautājums risināms pēc tam, kad ir stājies spēkā attiecīgais likums par piespiedu atsavināšanu, un to var izlemt tikai vispārējās jurisdikcijas tiesa civilprocesuālā kārtībā, izvērtējot visus faktiskos apstākļus un uzklusot ieinteresētās puses. To apliecina arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009. gada 12. jūnija atbildes vēstulē Nr. 106/1-1448 Satversmes tiesai sniegtais viedoklis, kurā norādīts, ka šāda jautājuma risināšana notiek civilprocesa ietvaros. Tas esot saistīts ar to, ka nepieciešams izvērtēt abu pušu argumentus, kā arī iegūt pierādījumus tam, ka atlikusī nekustamā īpašuma daļa kļuvusi nederīga vai mazvērtīga. Turklāt šāds uzdevums nevarētu tikt uzdots Saeimai, pieņemot likumu par atsavināšanu, kuras rīcībā minētā jautājuma izlemšanai nav tādu procesuālo līdzekļu, kādi noteikti civilprocesā (*sk. lietas 162. lpp.*).

Tādējādi minētās lietas ietvaros par vispārējo tiesību aizsardzības līdzekli ir uzskatāma vēršanās vispārējās jurisdikcijas tiesā, risinot strīdu civilprocesa kārtībā.

7. Ņemot vērā, ka Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, viņa pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² pantā noteiktai prasībai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piekto daļu tas ir pamats lēmumam par atteikšanos ierosināt lietu.

8. Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja Satversmes tiesa konstatē, ka lēmums par lietas ierosināšanu neatbilst Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas prasībām.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 3. punktu, Satversmes tiesa

n o l ē m a:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2009-06-01 „Par likuma „Par nekustamā īpašuma atsavināšanu sabiedriskajām vajadzībām – Dienvidu tilta pār Daugavu 3. kārtas būvniecībai” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris